

Historie domu č. 123 v obci Březolupy

1. Úvod:

Tímto článkem začíná můj další „seriál“ článků v našem obecním zpravodaji. Po ukončených Březolupských rodech, Světové válce 1914-18, téměř dokončených Starostech obce a rozpracovaném seriálu Březolupská vrchnost to bude tentokrát o historii domů v naší vesnici. Články budou vycházet ve zpravodaji nepravidelně a postupně Vás v nich budu seznamovat s obyvatel v jednotlivých domech.

V roce 1771 bylo zavedeno číslování domů a právě od této doby je možné sledovat nájemníky, případně vlastníky podle zápisů v matrikách o narození, sňatku, nebo úmrtí. Na webové stránce Moravského zemského archívu Brno (www.mza.cz/actapublica) je možné tyto údaje vyhledat.

Skutečné vlastníky tohoto objektu, stejně jako jiných ve všech obcích, lze najít v Gruntovních knihách, kde byly zaznamenávány převody majetku. Tyto jsou uloženy Moravského zemského archívu v Brně a prozatím nejsou digitalizovány, a tak kdo by údaje chtěl zjistit, musí vyrazit do Brna osobně. Doporučuji si předem objednat požadované archiválie, jinak se může stát, že je bude mít zrovna někdo půjčené.

Dalším zdrojem jsou formuláře vyplňované při Sčítání lidu v letech 1857, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910 a 1921 (uloženy na stránkách: www.mza.cz/scitacioperaty), kde jsem zjistil další údaje, které ve svých článcích využiju.

2. Dům č. 123

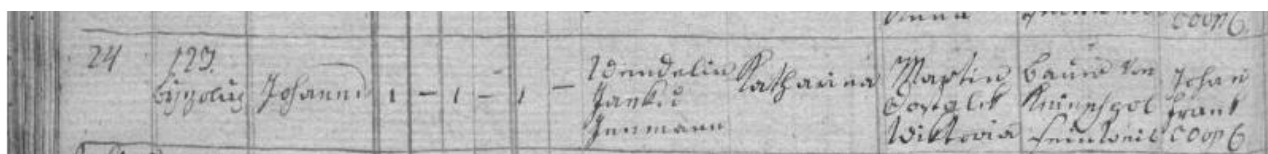
V prvním článku budou informace o domě č. 123, který leží v současné době v části obce Březolupy zvané Podsedky, ale nebylo tomu tak v historii vždy. Jde totiž již o druhý dům tohoto čísla v naší obci.

První z nich ležel v části obce Močidla v místě za budovou současné základní školy. Je zakreslen na mapě obce Březolupy pořízené při tvorbě Stabilmního katastru v roce 1828 (uložena na stránkách: www.mza.cz/indikacniskici). Při mém bádání jsem zjistil následující údaje o obyvatelích původního domu č. 123.

Prvním vlastníkem tohoto domu, včetně všech ostatních je uveden v soupisu tzv. Tereziánského katastru z roku 1775, tedy těsně po zavedení domovních čísel. Byl jím Václav LYSONĚK (*1728 v Březolupech), kterému se narodilo se jeho druhou ženou Marianou Jurčovou (* 1743 na Svárově) v letech 1765-80 osm dětí (po roce 1771 pak šest z nich), ale u žádného z nich nebylo číslo domu uvedeno. Toto nebylo nic zvláštního, protože „prostí“ lidé číslo nepoužívali, a proto ho neznali a knězi při křtu nesdělili. Mariana zemřela roku 1789 a Václav pak roku 1803, oba na čísle 105, takže minimálně v tomto roce již v domě č.123 nežili.

Přechozím vlastníkem domu č.123 mohl být otec Václava, kterým byl Tomáš Lysoněk (*okolo 1695, +1765), ale to bylo před zavedením číslování domů. Před tímto datem je možné zjistit propojení zpět do minulosti až do doby Lánského rejstříku z let 1669-79 u vlastníků, ale je třeba vše pracně ručně spojit s dalšími Moravskými katastry (soupisy vlastníků půdy), které nejsou zatím digitalizovány a jsou taktéž uloženy v Moravském Zemském archívu. Tato práce na mě, nebo jiného badatele teprve čeká.

První zápis v matrikách u domu č.123 je uveden roku 1787, kdy se zde narodil Jan syn nového majitele domu, kterým se stal Vendelín JANKŮ.

První matriční zápis o s domem č. 123 (rok 1787)

Ten se narodil roku 1757 v Bílovicích otci Františkovi a matce Barboře Machové. Roku 1782 se oženil s Kateřinou, dcerou předchozího vlastníka Václava Lysoňka, narozenou 1765. V letech 1783-84 se jim narodili dvě děti na č.105, ale od roku 1787 do 1801 se pak narodilo pět synů a dvě dcery již na č.123. Kateřina zde pak roku 1835 zemřela jako vdova, ale záznam o úmrtí Vendelína v matričních zápisech pro obec Březolupy chybí. V roce 1815 a 1817 se na tomto domě narodili dvě děti Adama Janků, které měl se svou ženou Annou Rosipálkovou z Topolné, takže zde asi v této době žili. Jedno dítě však měli již roku 1813 na č.98 a pak další pak na č.149, kde i zemřeli.

Roku 1820, nebo brzy po něm však zřejmě došlo ke změně majitele. V březolupském kostele měl totiž svatbu Václav DOČEKAL (*přibližně 1790 neznámo kde) a Eva, dcera Vendelína Janků, narozená 1797 na č.123). V letech 1820-43 se jim narodili tři synové a osm dcer. Václav zde pak roku 1856 zemřel, ale záznam o úmrtí Evy v matričních zápisech pro obec Březolupy chybí. Eva Dočecalová je pak uvedena jako vlastníka na formuláři z prvního sčítání lidu roku 1857 společně se syny Františkem (*1825) a Ignácem (*1837) a dcerou Františkou (*1833). František poté s manželkou Annou Michálkovou z Březolup žili na č.174, kde i zemřeli.

Poté dům pravděpodobně koupil mezi léty 1858 až 1868 březolupský rodák Šebestián VAJDÍK, syn Františka Vajdíka a Františky Dohnalové ze Šarov. Šebestián se narodil roku 1839 na č.41. Při sčítání lidu roku 1869 je uveden jako domkař a vojín na dovolence. V domě s ním žili jeho žena Mariana rozená Hoferková (*1846 v Březolupech), syn František (*1868). Dále je zde uvedena výminkářka Františka Dočecalová (*1831), dcera předchozího majitele domu, která zde roku 1873 i zemřela.

Stejný vlastník je uveden i při sčítání roku 1880 a to se ženou a synem Ludvíkem (*1876). Druhý syn František zemřel roku 1870. Stejně osoby jsou pak uvedeny i při sčítání v letech 1890 a 1900. Šebestián je uveden jako nádeník. Roku 1901 umírají krátce po sobě Mariana dne 11.4. a pak i její manžel Šebestián dne 15.7, který spáchal podle matriky sebevraždu oběšením. Syn Ludvík se již v našich matrikách neobjevuje.

Dalším novým vlastníkem, bez přímé vazby na předchozího, je Antonín BEREČKA se ženou Annou rozenou Hrbáčkovou. Dům č. 123 koupili někdy mezi léty 1901 a 1904, protože se zde dne 16. května 1904 se jim zde narodil druhý syn Jan. Pak následovala dcera Josefa (*1907) a syn Josef (*1912).

Podle operátu ze sčítání lidu roku 1910 bydlel na č. 123 v Březolupech Antonín se ženou a jejich tři dětmi, třetí syn Karel se narodil roku 1901 ještě na původním bydlišti rodiny, č.37 rodném domě své matky Anny. Antonín má u svého jména uvedeno, že je pacholkem na panském dvoře.

Antonín umírá při světové válce, roku 1917 v Itálii. V domě č.123 zůstává jeho žena Anna a to až do své smrti roku 1967. Dále syn Karel, který se po svatbě roku 1925 stěhuje na nedaleké č.158 do rodného domu své ženy Františky Tomášťíkové. Jako druhý odchází z domu v roce 1930 po svatbě s Marianou Hubáčkovou syn Jan a to na č. 351. Poslední opustil rodný dům nejmladší syn Josef a to roku 1939, kdy odešel do Bílovic na č. 57 ke své nevěstě Marii Močickové.

V domě č.123 tak zůstává s matkou Annou jediná dcera Josefa, která ho dědí v době sňatku s Františkem HANÁČKEM (*1907 v Březolupech) roku 1928. Mají spolu dva syny, Antnonína (*1930) a Františka (*1928). Syn Antonín bydlel poté v nedalekém domě č.224. Josefa umírá roku 1966, tedy ještě před svojí matkou. František Hanáček pak zemřel jako poslední obyvatel tohoto domu dne 3. listopadu 1984. Poté nebyl dům již obýván a odkoupila ho obec. Koncem roku 1990 bylo vydáno na jeho demolici Městským úřadem Uherské Hradiště Rozhodnutí o odstranění stavby a v průběhu roku 1991 byl dům zbořen. Místo bylo poté využito na zřízení hřiště pro základní školu. Fotografii původního domu, i když je to dům mých předků bohužel nemám.

Na podzim roku 2010 byl zkolaudován nově postavený dům, který dostal přiděleno uvolněné číslo 123. To bylo na základě moji žádost přiděleno naší novostavbě, jako jedno z posledních původních čísel. V současné době již toto není možné.

Do konce tohoto roku bylo možné čísla opakovaně používat u nových domů, což někteří občané využili a tak se nám čísla do obce vrátila. Například č.1, původně Dolní (tzv. „Mučkův“) mlýn, má již nějakou dobu dům nad hřbitovem, nebo č. 8, původně stojící v části „Kopec“ má nyní dům v části „Za ohradů“.

Na čísla 123 tak od konce roku 2010 žijí Radek BERECKA (rodák z Březolup č.300) se ženou Jitkou (narozenou ve Vsetíně), dcerou Andreou a synem Michalem, kteří se narodili v předchozím bydlišti této rodiny ve Zlíně.

Současný dům č. 123

3. Závěr:

Mám připraveno ve svém archívu podklady pro další články o některých domech v naší obci. Pokud Vás zajímá příběh domu, v němž v současné době žijete, a má číslo do 180 (tedy historii 150 let), napište mě a já se pokusím ji zpracovat.

I tento článek, stejně jako i všechny ostatní s historickou tematikou, bude umístěn pro případné zájemce na internetové stránce obce Březolupy (www.brezolupy.cz) v záložce: OBEC ÚZEMÍ / HISTORIE OBCE / ČLÁNKY O HISTORII.

Zpracoval 27.7.2022

Ing. Radek Berecka, kronikář obce Březolupy